

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky

Akademický rok: 2017/2018

Destinace (země, město): Polsko, Krakov

Jméno, příjmení: Jitka Lukášová

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Jagellonská univerzita
v Krakově, Ústav slovanské filologie, katedra českého a lužického jazyka

Počet vyučovaných studentů: 76, z toho lektor MŠMT 38 (velikost skupin podle ročníků: 38 + 14 + 10 + 8 + 6)

Počet výukových hodin týdně: 18 (devět hodin jazykových cvičení po devadesáti minutách v každém sémestru a konzultace; v zimním semestru intenzivní týdenní pobyt se studenty prvního ročníku v rozsahu čtyřiceti výukových hodin)

Popis stavu Ústavu slovanské filologie v akademickém roce 2017/18

Ústav slovanské filologie (Instytut Filologii Słowiańskiej, dále jen IFS) Jagellonské univerzity (dále UJ) si zachoval filologický profil studia i profil absolventa-filologa či překladatele. Bohemistika je na UJ vyučována jako vysokoškolský studijní obor a jazyková cvičení, nazývaná zde „lektorát“, jsou v rámci tohoto studia povinným předmětem.

Zřejmě díky tradici a dobré pověsti místní bohemistiky a také díky tomu, že sto procent našich absolventů nachází uplatnění na pracovním trhu v oboru, nemáme zatím problém s otevřením bakalářského studijního programu. Zcela jistě k tomu přispělo i zesílené úsilí všech vyučujících IFS propagovat ústav aktivně nejen na Facebooku a webových stránkách, ale i na různých kulturních akcích.

V bakalářském studijním programu nastala v Krakově nová situace, v prvním ročníku byla minulý rok i letos otevřena druhá skupina bohemistů. Do 1. ročníku v září nastoupilo

38 studentů.

V magisterském studijním programu je situace v posledních letech obtížnější, ale i zde jsme letos už v prvním kole přijímacího řízení přesáhli nutné minimum uchazečů k otevření magisterského studia.

V rámci „lektorátu“ jako předmětu byly jako každoročně modifikovány a aktualizovány testy a zkoušky a zpřesňovány náplně předmětů, vstupní požadavky a výstupní znalosti a dovednosti účastníků jednotlivých seminářů.

Charakteristika vyučovaných ročníků

Lektor vyučuje od letošního roku oborové bohemisty od 2. do 5. ročníku¹, dříve vedl výuku ve všech ročnících. Studenti přicházejí na univerzitu s nulovou znalostí jazyka, po 1. ročníku bakalářského studia musejí dosáhnout úrovně A2 a v recepci B1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (dále jen SERR), ve 2. ročníku musejí splňovat kritéria úrovně B1 a B2 podle SERR a ve 3. ročníku úroveň C1 podle SERR. Hodinová dotace je však nižší, než vyžaduje SERR.

Se studenty 1. ročníku IFS jsem absolvovala povinný tzv. *Týdenní zimní jazykový kurz*, tj. intenzivní jazykový kurz zaměřený na rozvoj jazykové kompetence studentů, pomáhající integraci nového studijního kroužku. Tento kurz v letošním akademickém roce proběhl na přelomu listopadu a prosince v městečku Orawka. Studenti denně absolvují sedm hodin výuky, večer následují společenské akce (společné promítání filmů, společné vaření, zpívání atd.). Tento způsob vedení kurzu klade vysoké nároky na lektory, pro něž je celý pobyt neplaceným nadúvazkem (je třeba předem připravit materiály k výuce téměř třicetihodinového kurzu, zajistit si a přivést technické vybavení, tabule, zorganizovat a připravit předem i večerní program).

V magisterském studijním programu vždy vyučuje pouze lektor MŠMT. Skupiny studentů IFS jsou doplňovány zájemci z dalších univerzit, z ekonomických důvodů jsou přijímáni také studenti s nulovou znalostí českého jazyka. Práci v takovéto víceúrovňové skupině lze přirovnat k práci v malotřídní škole, studijní výsledky však musejí být co nejpodobnější

¹ V 1. ročníku nyní vedou hodiny češtiny dr. Petr Jokeš a doktorandka, Mgr. Natalia Palich.

výsledkům studentů, již studují obor celých pět let, protože všichni studenti skládají stejné závěrečné zkoušky. Tento druh výuky proto vyžaduje nejen zkušeného vyučujícího, který dobře ovládá oba jazyky a problematiku jejich interference, ale i cílevědomé studenty. Vyučovanou skupinu v prvním ročníku magisterského studia lze proto charakterizovat jako A1–C1 podle SERR.

V magisterském studiu si mnoho studentů vybírá individuální studijní plán, protože obvykle už mají stálé zaměstnání. Pro lektora to znamená rozšíření pracovních povinností o zadávání individuálních domácích prací, jejich opravu, individuální konzultaci a komunikaci s jednotlivými studenty (osobně nebo e-mailem, individuální konzultace po Skypu apod.). Toto vše lze ale zajistit díky nižšímu počtu studentů v magisterském studiu.

Každoročně se opakuje specifická situace – studenti IFS musejí na konci studia odevzdávat resumé svých bakalářských a magisterských prací v češtině (1–3 strany u bakalářské práce, kolem 8–10 stran u magisterské práce), s jejichž opravou a stylizací pomáhá lektor. A tak přestože na UJ není lektor akademickým pracovníkem a náplní jeho předmětů je praktické zlepšování jazykových znalostí i řečových dovedností, v daném kontextu je povinen vyučovat jak literárněvědnou, tak lingvistickou terminologii a věnovat pozornost výuce odborného stylu, čehož lze dosáhnout pouze navýšením počtu konzultačních hodin (od května do konce akademického roku v září).

Je rozhodně třeba zdůraznit, že studenti-bohemisté v Krakově jsou motivovaní, o výuku mají zájem, připravují se na ni a v seminářích i při individuálně zadávaných seminárních úkolech dobře pracují a dosahují dobrých výsledků, což jim pomáhá v nalezení práce.

Výukové materiály

Výukové materiály si musí lektor pro všechny ročníky vytvořit sám. Vzhledem k neexistenci vhodného studijního materiálu určeného polským rodilým mluvčím učícím se česky (kromě interní katedrální elektronické učebnice *Čeština pro Poláky* napsané dr. Jokešem a dr. Malickim ve Wroclawi, která je částečně používána v 1. ročníku bakalářského studia), a vzhledem k omezenému výběru učebnic pro výuku češtiny jako cizího jazyka vhodných pro slovanské mluvčí a nemožnosti používat ve výuce učební materiály určené pro Neslovany je tato činnost odborně i časově poměrně náročná. Lektor učící polské rodilé mluvčí proto musí – vzhledem k blízkosti vyučovaných jazyků – studovat odbornou polsko-českou

literaturu, učit se polsky, hledat shody i odlišnosti mezi oběma jazyky a vycházet při výuce ze specifické typologie studentských chyb.

Dalším důvodem pro tvorbu vlastních výukových materiálů jsou zmíněné víceúrovňové skupiny polských mluvčích v magisterském studijním programu. Samozřejmostí ve všech ročnících je používání multimediálních pomůcek pro češtinu (zejména videonahrávky k poslechu s porozuměním), které zejména pro vysoké úrovně komunikačních kompetencí vyučovaných na IFS v češtině jako cizím jazyce neexistují a jež je třeba vytvořit.

Další aktivity lektora mimo výuku

1. V rámci pravidelné mimovýukové činnosti bych zmínila konzultace věnované jak jazyku, tak kultuře a realitám, které přesahovaly objem běžné práce vysokoškolského vyučujícího (několik pracovních dní v měsíci) a také pravidelné zkoušky pěveckého bohemistického sboru, které se konaly jedenkrát za dva týdny.
2. Nepravidelná mimovýuková činnost lektorky v akademickém roce 2017/2018 zahrnovala:
 1. V říjnu 2017 jsem organizačně zajistila přednášku **Mgr. Renaty Buchtové, Ph.D.**, z Masarykovy univerzity v Brně (*Polsko-české literární vztahy po 2. světové válce*).
 2. V témže měsíci jsem zajišťovala pracovní pobyt **PaedDr. Heleny Chýlové, Ph.D.**, ze Západočeské univerzity v Plzni a její účast na konferenci pořádané IFS (referát *Kreowanie ikony w kanonie komunikacyjnym na przykładzie Karla Gotta*).
 3. V říjnu 2017 jsem také tlumočila setkání se spisovatelem **Ivanem Binarem** v knihkupectví *Bonobo* v rámci knižního veletrhu v Krakově (kniha *Sedm kapitol ze života Václava Netušila aneb na kole kolem světa*).
 4. V listopadu 2017 jsem zprostředkovala a zajistila třídní pracovní pobyt a přednášky básníka **Ing. Mgr. Petra Hrušky, Ph.D.**, z Ostravské univerzity a Akademie věd ČR pro studenty IFS.
 5. V prosinci 2017 jsem – ve spolupráci s Českým centrem ve Varšavě – organizačně zajistila autorské setkání spisovatele **Marka Šindelky** se studenty IFS (představení knihy *Únava materiálu*).

6. V prosinci 2017 jsem vedla týdenní studijní kurz pro studenty prvního ročníku (viz výše).
7. Na konci prosince 2017 jsme se studenty pekli cukroví a s pěveckým sborem katedry české a lužické filologie Bohemian Rhapsody jsme vystoupili na tradičním vánočním večírku IFS.
8. V lednu 2018 jsem díky vstřícnosti české ambasády ve Varšavě získala malý grant, díky němuž se v polovině listopadu 2018 bude konat další výstava (Čeští spisovatelé), kterou nyní připravuji.
9. V březnu 2018 rámci jsem se v rámci propagace IFS zúčastnila Dne otevřených dveří Jagellonské univerzity.
10. V březnu, dubnu a květnu 2018 se konalo několik setkání se studenty, na jejichž základě jsem napsala a podala dva granty (grant k rukám děkanky IFS; a společně se studenty jsme podali grant Rady Kół Naukowych), z nichž se podařilo získat polovinu potřebných finančních prostředků na týdenní exkurzi do ČR (viz níže).
11. V květnu 2018 jsem organizačně zajistila pobyt **Mgr. Jindřišky Svobodové, Ph.D.**, a **Mgr. Jany Vrajobé, Ph.D.**, z Palackého univerzity v Olomouci a také přednášky obou kolegyn (Mgr. Jindřiška Svobodová, Ph.D. – *Nezdvořilost a verbální agrese v politické komunikaci a Kritické čtení novoročních projevů československých prezidentů*; Mgr. Jana Vrajobá, Ph.D., – *Sofie Podlipská jako reprezentantka literárního midcultu české literatury 2. poloviny 19. století a Proměny termínu biedermeier v českém literárněvědném myšlení*).
12. V letním semestru se většina mimovýukové činnosti pojila s pravidelnými zkouškami na divadelní vystoupení v ČR v rámci týdenní exkurze do ČR, již jsem zorganizovala v termínu 28. 5. – 2. 6. 2018. Příprava na exkurzi zahrnovala také focení k prezentaci, jež byla součástí divadelního představení, které jsme hráli 30. 5. v Polanově síni Knihovny města Plzně. Organizace exkurze znamenala nad rámec běžné výuky naplánování programu (návštěva Prahy, Plzně, Českého Krumlova, Karlových Varů, zajištění přednášky na Katedře českého jazyka a literatury Západočeské univerzity v Plzni), napsání grantů, spočítání nákladů, zajištění ubytování a spojení, přednášky na univerzitě, místa pro divadelní představení, vytvoření plakátů, zajištění průvodců v jednotlivých městech, vlastní přípravu studentů, neustálý kontakt se studenty po celou dobu exkurze (detailní program viz příloha ke zprávě).

Technické zázemí lektorátu

Technické vybavení Katedry českého a lužického jazyka představuje jeden počítač s přístupem k internetu pro osm členů katedry. Díky vstřícnosti současného vedení IFS nemáme problém s kancelářskými potřebami ani kopírováním a ve vybraných třídách jsou nainstalovány notebooky a dataprojektory. Jsem velmi vděčná DZS za zapůjčený notebook.

Krakov 31. 7. 2018

Jitka Lukášová